YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2008 *

Asiassa C-349/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Supremo Tribunal Administrativo (Portugali) on esittänyt 12.6.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.7.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Sopropé – Organizações de Calçado, Lda

vastaan

Fazenda Pública,

Ministério Públicon

osallistuessa asian käsittelyyn,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari), K. Schiemann, P. Kūris ja L. Bay Larsen,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Sopropé – Organizações de Calçado, Lda, edustajanaan advogado A. Caneira,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään H. Ventura, C. Guerra Santos ja L. Fernandes,

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. Albenzio,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään S. Schønberg ja P. Guerra e Andrade,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.10.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa valittajana on Sopropé – Organizações de Calçado, Lda -yhtiö (jäljempänä Sopropé) ja sen vastapuolena Fazenda Pública (valtionkassa) ja jossa on kyse sellaisen tullivelan jälkitullauksesta, josta on päätetty tämän yhtiön Portugaliin vuosina 2000–2002 maahantuomien tavaroiden alkuperää koskevan tarkastuksen johdosta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1) on muutettu 16.11.2000 annetulla Euroopan parlamentin ja

neuvoston asetuksella (EY) N:o 2700/2000 (EYVL L 311, s. 17; jäljempänä tullikoodeksi).

4 Tullikoodeksin VIII osaston 3 luvussa olevat tullikoodeksin 217–232 artikla käsittelevät tullivelan kantamista.

5 Tullikoodeksin 221 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tullien määrä on aiheellisella tavalla annettava velalliselle tiedoksi heti, kun se on kirjattu tileihin.”

6 Tullikoodeksin 222 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Velallisen on maksettava 221 artiklan mukaisesti tiedoksi annettu tullien määrä seuraavien määräaikojen kuluessa:

a) maksu on suoritettava asetetussa määräajassa, jos velallinen ei ole oikeutettu 224–229 artiklassa säädettyihin maksuhelpotuksiin.

Tämä määräaika ei saa olla pidempi kuin kymmenen päivää laskettuna siitä, kun kannettavien tullien määrä on annettu tiedoksi velalliselle, ja suoritettaessa yhdistettyä tileihin kirjaamista 218 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisin edellytyksin on määräaika asetettava siten, ettei velallinen voi saada pidempää määräaikaa kuin jos tällä olisi oikeus maksun lykkäämiseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 244 artiklan toisen alakohdan soveltamista.

_ _”

7 Tullikoodeksin 243–246 artiklan, jotka ovat sen VIII osastossa, säännökset koskevat oikeutta hakea muutosta.

8 Tämän koodeksin 245 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on annettava muutoksenhakumenettelyn täytäntöönpanoa koskevat säännökset.”

Kansallinen lainsäädäntö

9 Yleisistä verosäännöksistä annetussa laissa (Lei Geral Tributária, jäljempänä LGT), joka on hyväksytty 12.12.1998 annetulla asetuksella (Decreto-Lei) nro 398/98, säädetään nimenomaisesti verotusmenettelyyn osallistumista koskevasta periaatteesta, joka on ilmaistu Portugalin tasavallan perustuslain 267 §:ssä ja josta on jo säädetty

hallinnollisen menettelyn osalta hallintomenettelyä koskevan lain (Código do Procedimento Administrativo) 100 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä.

10 LGT:n 60 §:ssä, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasian tosiseikkoihin, säädetään seuraavaa:

”1. Maksuvelvolliset osallistuvat heitä koskevien päätösten valmisteluun, ellei toisin säädetä, jollakin seuraavista tavoista:

a) oikeus tulla kuulluksi ennen kantamista,

– –

e) oikeus tulla kuulluksi ennen verontarkastusta koskevan kertomuksen vahvistamista.

– –

4. Oikeutta tulla kuulluksi on käytettävä määräajassa, jonka verohallinto vahvistaa maksuvelvollisen verotukselliseen kotipaikkaan lähetetyllä kirjatulla kirjeellä.

– –

6. Määräaika, joka vahvistetaan oikeudelle tulla suullisesti tai kirjallisesti kuulluksi, ei voi olla alle kahdeksan eikä yli 15 päivää.

– –”

11 Verotarkastusmenettelyä koskeva lisäjärjestely otettiin käyttöön 31.12.1998 annetulla asetuksella (Decreto-Lei) nro 413/98.

12 Mainitun lain 60 §:ssä, joka koskee ennakollista kuulemista, säädetään seuraavaa:

”1. Jos tarkastustoimien päätyttyä nämä toimet antavat aihetta verotustoimiin tai muihin verotukseen kuuluviin toimiin, jotka ovat epäedullisia tarkastuksen kohteelle, kertomuksen päätelmäluonnos, jossa yksilöidään nämä toimet ja niiden perustelut, on annettava tiedoksi mainitulle tarkastuksen kohteelle kymmenen päivän määräajassa.

2. Ilmoituksessa on asetettava 8–15 päivän määräaika sitä varten, että tarkastuksen kohde voi esittää huomautuksensa mainitusta päätelmäluonnoksesta.

3. Tarkastuksen kohde voi esittää huomautuksensa kirjallisesti tai suullisesti, ja tämän suullisista huomautuksista laaditaan asiakirja.

4. Lopullinen kertomus laaditaan kymmenen päivän määräajassa edellisessä momentissa tarkoitettujen huomautusten antamisen jälkeen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Sopropé on portugalilainen yritys, joka myy Aasiasta maahantuotuja jalkineita. Pääasia koskee 52:ta Kambodžasta peräisin olevien jalkineiden tuontia, joihin on sovellettu niiden oletetun alkuperän takia edullista tullikohtelua yleisen tullietuusjärjestelmän nojalla kahden ja puolen vuoden ajan vuodesta 2000 vuoden 2002 puoliväliin.

14 Portugalin tullin petostentorjunnan keskusvirasto suoritti alkuvuodesta 2003 komission Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) käynnistämän hallinnollisen yhteistyöhankkeen yhteydessä tarkastuksen, jolla pyrittiin selvittämään Aasiasta tuotujen jalkineiden alkuperä.

15 Tulliviranomaisten Sopropéssa suorittamat tarkastukset alkoivat 14.2.2003. Niiden johdosta Portugalin viranomaiset arvioivat, että edellä mainitut 52 tuontia oli toteutettu väärennettyjä alkuperätodistuksia ja kuljetusasiakirjoja käyttäen.

16 Tulliviranomaiset katsoivat tällä perusteella, että tuoduilla tavaroilla ei ollut tullietuuskohteluun oikeuttavaa alkuperää eikä niiden hyväksi voitu siis soveltaa yleistä tullietuusjärjestelmää ja että näin ollen niistä oli kannettava tulleja, joita sovellettiin kolmansista maista peräisin oleviin tavaroihin.

17 Sopropélle ilmoitettiin 3.7.2003, että se voisi käyttää oikeuttaan tulla etukäteen kuulluksi tarkastuskertomuksen päätelmäluonnoksen ja sen liitteiden osalta kahdeksan päivän kuluessa LGT:n 60 §:n nojalla. Yhtiö käytti tätä oikeutta 11.7.2003.

18 Koska tullihallinto katsoi, ettei Sopropé ollut esittänyt mitään uutta seikkaa, joka antaisi aihetta tarkastuskertomusluonnoksen muuttamiseen, se ilmoitti Sopropélle 16.7.2003 päivätyllä kirjeellä, jonka tämä sai 17.7.2003, että tällä oli tullikoodeksin 222 artiklan mukaisesti kymmenen päivää aikaa maksaa kannettavat tullit. Näiden tullien määrä oli 212 684,98 euroa, johon lisättiin 36 757,99 euroa arvonlisäveroa ja 19,30 euroa hyvityskorkoa, eli yhteensä 249 462,27 euroa.

19 Kuulluksi tulemista koskevan oikeuden käyttöä varten tehdyn ilmoituksen ja maksua koskevan ilmoituksen välillä kului siis 13 päivää.

20 Sopropé kieltäytyi maksamasta sille ilmoitettua tullivelkaa määräajassa. Se nosti 8.9.2003 Tribunal Administrativo e Fiscal de Lisboassa kanteen, joka perustui erityisesti puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen loukkaamiseen sen johdosta, että määräaika, joka sille oli annettu huomautusten tekemistä varten, oli liian lyhyt. Mainittu tuomioistuin katsoi kuitenkin, että tullin kantamista koskeva päätös oli perusteltu, koska ei ollut esitetty mitään todistetta, jolla se voitaisiin riitauttaa. Se katsoi lisäksi, että puolustautumisoikeuksia oli kunnioitettu, koska LGT:ssä määritelty ennakkokuulemista koskeva velvoite oli täytetty ja verotarkastusmenettelyä koskevaa järjestelyä oli noudatettu.

21 Sopropé valitti tästä tuomiosta Supremo Tribunal Administrativoon muun muassa sillä perusteella, että ensimmäisessä oikeusasteessa tuomioistuin ei ollut soveltanut oikein puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta sellaisena kuin se on taattu yhteisön oikeudessa.

22 Tämän valituksen yhteydessä Supremo Tribunal Administrativo päätti lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko LGT:n 60 §:n 6 momentissa ja 31.12.1998 annetulla asetuksella nro 413/98 hyväksytyn verotarkastusmenettelyä koskevan lisäjärjestelyn 60 §:n 2 momentissa maksuvelvollisen suullista tai kirjallista kuulluksi tulemista varten säädetty 8–15 päivän määräaika yhteensoveltuva puolustautumisoikeuksien periaatteen kanssa?

2) Voidaanko kohtuullisena aikana maahantuojan puolustautumisoikeuksien käyttämiseksi pitää 13 päivän ajanjaksoa, joka on alkanut siitä, kun tulliviranomaiset ilmoittivat yhteisön maahantuojalle (tässä pieni portugalilainen jalkinealan yritys),

että tämän on käytettävä kahdeksan päivän kuluessa oikeuttaan tulla ennalta kuulluksi, ja päättynyt päivänä, jona annettiin tiedoksi vaatimus maksaa kymmenen päivän kuluessa tuontitullit, jotka koskevat 52:ta jalkineiden tuontia Kaukoidästä yleisen tullietuusjärjestelmän puitteissa kahden ja puolen vuoden aikana (vuoden 2000 ja vuoden 2002 puolivälin välillä)?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

23 Kahdella kysymyksellään, jotka on käsiteltävä yhdessä, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta, täyttääkö kahdeksan päivän määräaika, joka myönnetään yritykselle, jotta se voi esittää huomautuksensa määrältään 249 462,27 euron tullivelan, joka liittyy 52:een tavaroiden tuontiin, jotka ovat tapahtuneet kahden ja puolen vuoden kuluessa, jälkitullausta koskevasta päätösluonnoksesta, yhteisön oikeuden ja erityisesti puolustautumisoikeuden kunnioittamisen periaatteen vaatimukset varsinkin, kun hallinto on tehnyt päätöksen viisi päivää tämän määräajan päättymisen jälkeen.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

24 Pääasian valittaja muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteella edellytetään, että jokaiselle henkilölle, jolle vastaista päätöstä ollaan tekemässä, on annettava tilaisuus esittää asianmukaisesti kantansa (ks. mm. asia C-32/95 P, komissio v. Lisrestal ym., tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5373, 21 kohta; asia C-462/98 P, Mediocurso v.

komissio, tuomio 21.9.2000, Kok. 2000, s. I-7183, 36 kohta ja asia C-395/00, Cipriani, tuomio 12.12.2002, Kok. 2002, s. I-11877, 51 kohta).

25 Lisäksi Sopropé väittää, että LGT:n nojalla maahantuojalle sitä varten, että tämä voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, myönnettävän kaltaista määräaikaa voidaan pitää puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen mukaisena vain, jos sillä mahdollistetaan, että tämä voi esittää asianmukaisesti kantansa. Se katsoo kuitenkin, että pääasian kaltaisissa olosuhteissa sille asetettu määräaika ei ollut riittävä.

26 Portugalin tasavalta väittää, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta ei sovelleta LGT:ssä säädetyssä ennakkokuulemismenettelyssä. Tämä menettely ilmentää näet päätöksentekoon osallistumisen periaatetta eikä valitusoikeutta. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja erityisesti asiassa C-176/99 P, ARBED vastaan komissio, 2.10.2003 annetusta tuomiosta (Kok. 2003, s. I-10687) ilmenee, että oikeutta tulla etukäteen kuulluksi koskeva periaate kuuluu puolustautumisoikeuksiin vain seuraamusmenettelyssä, josta ei ole kyse pääasiassa. Näin ollen Portugalin tasavalta katsoo, että LGT:n 60 §:ssä säädettyä määräaikaa ei voida arvioida puolustautumisoikeuksien kannalta. Sitä ei siis voida pitää kohtuuttomana, koska sillä vain lisätään maksun kantamista koskevia eri muutoksenhakukeinoja ja siten vahvistetaan tosiasiallisia mahdollisuuksia käyttää puolustautumisoikeuksia.

27 Portugalin tasavalta lisää, että siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin katsoisi, että puolustautumisoikeuksia sovellettaisiin LGT:n mukaisessa ennakkokuulemismenettelyssä, riidanalainen määräaika pääasiassa on yhteensopiva yhteisön oikeuden kanssa, koska sillä noudatetaan vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita (ks. mm. asia C-30/02, Recheio – Cash & Carry, tuomio 17.6.2004, Kok. 2004, s. I-6051). Tämän jäsenvaltion mukaan vastaavuusperiaatetta noudatetaan, koska LGT:ssä säädetään samasta määräajasta kaikkien verotulojen suorittamista koskevien menettelyjen osalta,

perustuivatpa ne sitten kansalliseen lainsäädäntöön tai yhteisön oikeuteen. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida tehokkuusperiaatteen noudattamista.

28 Italian tasavalta lisää, että yhteisön tullikoodeksissa ei säädetä edes velallisen kuulemisesta ennen hänen tullivelkansa kantamista. Se vetoaa tullikoodeksin 245 artiklaan ja väittää, että muutoksenhakumenettelyn täytäntöönpanoa koskevat säännökset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Niinpä se katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen on tyydyttävä vahvistamaan toimijoiden oikeus tulla kuulluksi sekä hallinnollisessa vaiheessa että muutoksenhakuvaiheessa kansallisen säännöstön mukaisesti.

29 Euroopan yhteisöjen komissio huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen edellyttää, että jokaisella henkilöllä, joiden etuihin heille osoitetut päätökset vaikuttavat tuntuvasti, on oikeus tulla kuulluksi eli oikeus siihen, että tämä voi esittää asianmukaisesti kantansa, mikä edellyttää sitä, että annetaan kohtuullinen aika huomautusten esittämistä varten (ks. mm. asia 55/69, Cassella Farbwerke Mainkur v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 887; asia C-135/92, Fiskano v. komissio, tuomio 29.6.1994, Kok. 1994, s. I-2885 ja yhdistetyt asiat C-439/05 P ja C-454/05 P, Land Oberösterreich ja Itävalta v. komissio, tuomio 13.9.2007, Kok. 2007, s. I-7141).

30 Komissio toteaa, että tullikoodeksin nojalla tehdyt kantamispäätökset voivat vaikuttaa tuntuvasti pääasian valittajan kaltaisten maahantuojien etuihin ja että näin ollen jäsenvaltioiden on taattava puolustautumisoikeudet tullivelkojen kantamista koskevien mainitun koodeksin säännösten täytäntöönpanossa, vaikka tullikoodeksissa ei ole mitään säännöstä oikeudesta tulla kuulluksi.

31 Se katsoo tällä perusteella, että LGT:ssä säädetyn kaltainen määräaika on oikeutta tulla kuulluksi koskevan periaatteen mukainen, jos henkilöillä, joiden etuihin yhteisön oikeuden perusteella tehdyt päätökset vaikuttavat tuntuvasti, on mahdollisuus tosiasiallisesti esittää kantansa näihin päätöksiin.

32 Komission mukaan kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, täyttyvätkö puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseen liittyvät vaatimukset, kun otetaan huomioon sekä yhteisön että kansalliset oikeussäännöt ja sen jälkeen kun pääasian tosiseikoista on tehty kokonaisarviointi. Se katsoo, että arvioidessaan kuulluksi tulemista koskevan oikeuden kunnioittamista ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin voi ottaa vaikutteita arviointiperusteista, joita voidaan johtaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, eli sovellettavien yhteisön sääntöjen tarkoituksesta, päätöksen taustalla olevien tosiseikkojen ja perusteiden monimutkaisuudesta, sovellettavien oikeussääntöjen monimutkaisuudesta, mahdollisuudesta hakea määräajan pidennystä ja lopuksi mahdollisuudesta esittää lisähuomautuksia.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

33 Perusoikeudet ovat erottamaton osa yleisiä oikeusperiaatteita, joiden noudattamista yhteisöjen tuomioistuin valvoo. Yhteisöjen tuomioistuin tukeutuu tämän osalta jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen ja kansainvälisiin ihmisoikeuksia koskeviin asiakirjoihin, joiden syntyyn jäsenvaltiot ovat vaikuttaneet tai joihin ne ovat liittyneet (ks. mm. asia C-274/99 P, Connolly v. komissio, tuomio 6.3.2001, Kok. 2001, s. I-1611, 37 kohta).

34 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämän tuomioistuimen, jolle on esitetty ennakkoratkaisupyyntö, on silloin, kun kansallinen säännöstö kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan, esitettävä kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat tarpeen, jotta kansallinen tuomioistuin voisi arvioida, onko kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva niiden

perusoikeuksien kanssa, joiden noudattamista yhteisöjen tuomioistuin valvoo (ks. mm. asia C-260/89, ERT, tuomio 18.6.1991, Kok. 1991, s. I-2925, Kok. Ep. XI, s. I-221, 42 kohta ja asia C-159/90, Society for the Protection of Unborn Children Ireland, tuomio 4.10.1991, Kok. 1991, s. I-4685, Kok. Ep. XI, s. I-445, 31 kohta).

35 Koska ennakkoratkaisukysymykset koskevat yksityiskohtaisia sääntöjä, joiden mukaan kansallisten viranomaisten on sovellettava yhteisön tullikoodeksia, yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta esittää ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle kaikki sellaiset tulkintaan liittyvät seikat, joiden avulla tämä voi arvioida kyseessä olevan kansallisen säännöstön yhteensopivuutta niiden perusoikeuksien kanssa, joiden noudattamista yhteisöjen tuomioistuin valvoo.

36 Puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen on yhteisön oikeuden yleinen periaate, jota on sovellettava, kun hallinto aikoo tehdä henkilöä koskevan tälle vastaisen päätöksen.

37 Tämän periaatteen nojalla henkilöillä, joiden etuihin heille osoitetut päätökset vaikuttavat tuntuvasti, on annettava tilaisuus esittää asianmukaisesti kantansa niistä seikoista, joiden perusteella hallinto aikoo tehdä päätöksensä. Niillä on oltava tätä varten riittävä määräaika (em. asia komissio v. Lisrestal ym., tuomion 21 kohta ja em. asia Mediocurso v. komissio, tuomion 36 kohta).

38 Tämä velvoite koskee jäsenvaltioiden hallintoja, kun ne tekevät päätöksiä, jotka kuuluvat yhteisön oikeuden soveltamisalaan, vaikka sovellettavassa yhteisön lainsäädännössä ei säädetä nimenomaisesti tällaisesta muodollisuudesta. Tämän periaatteen ja erityisesti puolustautumisoikeuksien käytön määräaikojen osalta on täsmennettävä, että kun määräaikoja, kuten pääasiassa, ei ole vahvistettu yhteisön oikeudessa, ne kuuluvat kansalliseen oikeuteen; edellytyksenä on kuitenkin yhtäältä, että ne vastaavat määräaikoja, joita sovelletaan yksityishenkilöihin tai yrityksiin samankaltaisissa kansallisessa oikeudessa säännellyissä tilanteissa, ja toisaalta, että niillä ei tehdä

käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi yhteisön oikeusjärjestyksessä annettujen puolustautumisoikeuksien käyttöä.

39 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pohtii puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen osalta kahta seikkaa eli yhtäältä sitä, voidaanko pääasiassa yleissääntönä kansallisessa oikeudessa säädettyä 8–15 päivän määräaikaa sille, että maksuvelvollinen voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, pitää riittävänä, ja toisaalta sitä, täyttääkö pääasian olosuhteissa 13 päivän ajanjakso, joka on kulunut siitä, kun Sopropélle annettiin mahdollisuus esittää huomautuksensa, siihen, kun tullausta koskeva päätös tehtiin, mainitun periaatteen vaatimukset.

40 Ensimmäisestä seikasta on todettava, että on tavanomaista ja lisäksi sopivaa, että kansallisissa lainsäädännöissä ja säännöstöissä vahvistetaan monien olemassa olevien hallinnollisten menettelyjen yhteydessä määräaikoja koskevia yleisiä sääntöjä. Tällaisten sääntöjen vahvistaminen edistää myös yhdenvertaisuusperiaatteen noudattamista. Jäsenvaltioiden asiana on määrittää niiden kansallisten säännöstöjen osalta, jotka kuuluvat yhteisön oikeuden soveltamisalaan, määräajat siten, että huomioon otetaan muun muassa tehtävien päätösten merkitys asianomaiselle, menettelyjen monimutkaisuus, niiden henkilöiden määrä, joita asia voi koskea, ja muut asiaan vaikuttavat julkiset tai yksityiset edut.

41 Tuontitullien jälkitullauksen osalta on todettava, että maksuvelvolliselle oikeuden tulla kuulluksi käyttöä varten asetetulla määräajalla, joka ei voi alittaa kahdeksaa päivää eikä ylittää 15:tä päivää, ei lähtökohtaisesti tehdä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi yhteisön oikeusjärjestyksessä annettujen puolustautumisoikeuksien käyttöä. On näet niin, että yritykset, joita pääasiassa kyseessä oleva menettely voi koskea, ovat ammattilaisia, jotka harjoittavat tuontia tavanomaisesti. Lisäksi sovellettavassa yhteisön säännöstössä säädetään, että näiden yritysten on voitava

osoittaa tarkastuksissa kaikkien toteuttamiensa toimien laillisuus. Lopuksi Euroopan yhteisön yleinen etu ja erityisesti intressi kantaa mahdollisimman nopeasti yhteisön omat tulot edellyttää, että tarkastukset voidaan toteuttaa nopeasti ja tehokkaasti.

42 Pääasian valittaja väittää kuitenkin ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa, että sille oli annettu vain kahdeksan päivän määräaika huomautustensa esittämistä varten ja että tullauspäätös oli tehty vain 13 päivää sen jälkeen, kun sitä oli kehotettu esittämään huomautuksensa. Tästä syystä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään, ovatko tällaiset määräajat yhteensopivia yhteisön oikeuden kanssa.

43 Vaikka yhteisöjen tuomioistuimella ei EY 234 artiklan mukaan ole toimivaltaa soveltaa yhteisön oikeussääntöä määrättyyn riitaan ja siten määritellä kansallisen oikeuden säännöstä tämän säännön kannalta, se voi kuitenkin tässä artiklassa määrätyssä tuomioistuinten välisessä yhteistyössä asiakirjoista ilmenevien seikkojen perusteella esittää kansalliselle tuomioistuimelle sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka voivat olla kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisiä sen arvioidessa kansallisen säännöksen vaikutuksia (asia 20/87, Gauchard, tuomio 8.12.1987, Kok. 1987, s. 4879, 5 kohta; yhdistetyt asiat C-515/99, C-519/99–C-524/99 ja C-526/99–C-540/99, Reisch ym., tuomio 5.3.2002, Kok. 2002, s. I-2157, 22 kohta ja asia C-6/01, Anomar ym., tuomio 11.9.2003, Kok. 2003, s. I-8621, 37 kohta).

44 Tältä osin on täsmennettävä, että kun kansallisessa lainsäädännössä tai säännöstössä, kuten pääasiassa sovellettavassa Portugalin lainsäädännössä, vahvistetaan määräaika, jonka tarkoituksena on asianomaisten huomautusten kokoaminen tietyllä aikavälillä, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, että määräaika, jonka hallinto on siten vahvistanut yksittäistapauksessa, vastaa kyseessä olevan henkilön tai yrityksen erityistä tilannetta ja että määräaika on ollut niin pitkä, että nämä tahot ovat voineet käyttää puolustautumisoikeuksiaan tehokkuusperiaatetta noudattaen. Sen tehtävänä on tässä tapauksessa ottaa asianmukaisesti huomioon kyseessä olevan asian erityispiirteet. Kun kyse on tuonnista Aasian maista, merkityksellisiä seikkoja voivat

siten olla esimerkiksi kyseessä olevien liiketoimien monimutkaisuus, etäisyys tai paikallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa tavanomaisesti ylläpidettyjen suhteiden laatu. Vastaavasti on otettava huomioon yrityksen koko ja se, onko sillä tavanomaisia kaupallisia suhteita kyseessä olevaan maahan.

45 Pääasiassa kyseessä olevien kaltaisista tarkastustoimista on todettava, että ne muodostavat kokonaisuuden. Niinpä tarkastusmenettelyn, joka kestää useita kuukausia ja johon kuuluu paikalla tehtäviä tarkastuksia ja kyseessä olevan yhtiön, jonka ilmoitukset sisällytetään asiakirja-aineistoon, kuuleminen, perusteella voi olla mahdollista olettaa, että mainittu yritys tunsi syyt, joiden vuoksi mainittu tarkastusmenettely oli käynnistetty, ja niiden seikkojen luonteen, joista sitä moitittiin.

46 Tällaiset seikat, joiden perusteella voi olla mahdollista todeta, että asianomaista yritystä on kuultu niin, että se oli täysin tietoinen asian luonteesta tarkastuksen kuluessa, on myös otettava huomioon.

47 Tuomioistuimen, jonka käsiteltävänä pääasia on, on tutkittava erityisesti näiden arviointiperusteiden kannalta, täyttääkö toimivaltaisen hallinnon kansallisessa lainsäädännössä säädetyn aikavälin mukaisesti myöntämä määräaika edellä esitetyt yhteisön oikeudessa asetetut vaatimukset.

48 Siitä, mitä merkitystä pääasiassa riitautetun päätöksen kannalta voi olla sillä seikalla, että tämä päätös on tehty 13 päivää sen jälkeen, kun yhtiölle oli ilmoitettu, että sillä oli kahdeksan päivän määräaika huomautustensa esittämistä varten, on esitettävä seuraavat täsmennykset.

49 Säännön, jonka mukaan henkilöllä, jolle on osoitettu hänelle vastainen päätös, on pitänyt olla mahdollisuus esittää huomautuksensa ennen kuin päätös tehtiin, tarkoituksena on, että toimivaltainen viranomainen voi ottaa asianmukaisesti huomioon kaikki merkitykselliset seikat. Kyseessä olevan henkilön tai yrityksen tehokkaan suojan varmistamiseksi sen tavoitteena on erityisesti, että mainitut tahot voivat korjata virheen tai esittää sellaisia seikkoja, jotka koskevat niiden henkilökohtaista tilannetta ja jotka tukevat sitä, että päätös tehdään, että sitä ei tehdä tai että sillä on tietty sisältö.

50 Näin ollen puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen merkitsee sitä, että jotta voidaan katsoa, että näiden oikeuksien haltijalle on annettu mahdollisuus esittää asianmukaisesti kantansa, hallinnon on otettava tarkkaavaisesti huomioon kyseessä olevan henkilön tai yrityksen huomautukset.

51 Yksin kansallisen tuomioistuimen asiana on tutkia, onko mahdollista katsoa, että kyseessä oleva hallinto on ottanut asianmukaisesti huomioon sille esitetyt huomautukset, kun otetaan huomioon sen ajankohdan, jona se on saanut huomautukset, ja päivän, jona se on tehnyt päätöksensä, välinen aika.

52 On siis vastattava ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle, että tuontitullien jälkitullauksessa tapahtuvassa tullivelan kantamisessa 8–15 päivän määräaika, joka myönnetään tullirikkomuksesta epäillylle maahantuojalle huomautusten esittämistä varten, on lähtökohtaisesti yhteensopiva yhteisön oikeudesta johtuvien vaatimusten kanssa.

53 Asiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on asian erityiset olosuhteet huomioon ottaen määrittää, onko tälle maahantuojalle tosiasiassa myönnetyllä määräajalla mahdollistettu se, että tulliviranomaiset ovat voineet asianmukaisesti kuulla sitä.

54 Kansallisen tuomioistuimen on lisäksi tutkittava, onko mahdollista katsoa, että kyseessä oleva hallinto on ottanut asianmukaisesti huomioon sille esitetyt huomautukset, kun otetaan huomioon sen ajankohdan, jona se on saanut maahantuojan huomautukset, ja päivän, jona se on tehnyt päätöksensä, välinen aika.

Oikeudenkäyntikulut

55 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Tuontitullien jälkitullauksessa tapahtuvassa tullivelan kantamisessa 8–15 päivän määräaika, joka myönnetään tullirikkomuksesta epäillylle maahantuojalle huomautusten esittämistä varten, on lähtökohtaisesti yhteensopiva yhteisön oikeudesta johtuvien vaatimusten kanssa.

2) Asiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on asian erityiset olosuhteet huomioon ottaen määrittää, onko tälle maahantuojalle tosiasiassa myönnetyllä määräajalla mahdollistettu se, että tulliviranomaiset ovat voineet asianmukaisesti kuulla sitä.

3) Kansallisen tuomioistuimen on lisäksi tutkittava, onko mahdollista katsoa, että kyseessä oleva hallinto on ottanut asianmukaisesti huomioon sille esitetyt huomautukset, kun otetaan huomioon sen ajankohdan, jona se on saanut maahantuojan huomautukset, ja päivän, jona se on tehnyt päätöksensä, välinen aika.

Allekirjoitukset